

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 5CoP/10/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3821202562
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 03. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Zajacová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2022:3821202562.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Zajacovej a sudcov JUDr. Márie Vrtochovej a JUDr. Denisa Vékonyho v opatrovníckej veci nesvojprávnej U. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. č. XX, v konaní zastúpená kolíznou opatrovníčkou Mgr. Annou Ratvajskou, vyššou súdnou úradníčkou Okresného súdu Partizánske, o návrhu E. O., bytom X. č. XX, zastúpený advokátom JUDr. Ladislavom Mejstříkom, so sídlom v Martine, E.B.Lukáča 2, o zmenu doterajšieho opatrovníka nesvojprávnej, na odvolanie Obce Nevidzany proti uzneseniu Okresného súdu Prievidza zo dňa 08. októbra 2021, č.k. 6Ps/4/2021 - 33, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žiaden z účastníkov **n e m á** právo na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie výrokom I. odvolal z funkcie opatrovníka E. O., ktorý bol ustanovený za opatrovníka U. O. rozsudkom tunajšieho súdu sp.zn. 13Ps/9/2017 - 94 zo dňa 15.08.2018 a za opatrovníka posudzovanej U. O. ustanovil S. X.. Výrokom II. rozhodol, že oprávnením má povinnosťou opatrovníka U. O. je zastupovať ju vo veciach zdravotnej starostlivosti a to najmä robiť rozhodnutia o jej zdravotnom stave a jej zdravotnej starostlivosti. Výrokom III. rozhodol, že úkony presahujúce rámec bežnej veci podliehajú schváleniu súdu. výrokom IV. uložil ustanovenému opatrovníkovi povinnosť predkladať súdu dvakrát do roka k 31.01. a 31.07. kalendárneho roka správy o posudzovanej U. O.. Výrokom V. vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že syn nesvojprávnej doručil súdu návrh na zmenu opatrovníka, ktorým bol doposiaľ a to zo zdravotných dôvodov. Súd prvej inštancie po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 272, § 273, § 274 ods. 1, 2, § 275, § 276, § 277 ods. 1, 2 Civilného mimosporového poriadku a ďalej ust. § 27 ods. 3 OZ. Vychádzajúc zo skutkových zistení v predmetnej veci súd považoval návrh E. O. za dôvodný a preto mu vyhovel. Doteraz ustanovený opatrovník podľa lekárskej správy zo dňa 05.10.2021 vzhľadom na ochorenie roztrúsená skleróza je dispenzarizovaný na ambulanciu pre demyelinizačné ochorenie CNS UN Martin a vzhľadom na jeho zdravotný stav MUDr. Natália Jankovičová ošetrujúca lekárka neodporúča naďalej vykonávať funkciu opatrovníka jeho matky. Súd teda má za preukázané, že navrhovateľ z objektívnych dôvodov nemôže vykonávať funkciu opatrovníka a preto bolo nevyhnutné rozhodnúť o jeho uvoľnení z funkcie. Súd preto rozhodol o zmene opatrovníka nesvojprávnej U. O. a za opatrovníka ustanovil Obec X., nakoľko nikto z príbuzných z dôvodu narušených rodinných vzťahov nespĺnil podmienky pre ustanovenie za opatrovníka. Súd vymedzil práva a povinnosti opatrovníka v rozsahu ako je uvedené vo výroku I. až IV. tohto rozhodnutia tak, aby bola zabezpečená ochrana jej práva a právom chránených záujmov. Súd uložil opatrovníkovi dvakrát do roka podávať súdu právu o hospodárení s majetkom nesvojprávnej v zmysle § 93 vyhl. 543/2005 Z.z.. O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 52 CMP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu podala včas odvolanie obec X., ktorá bola súdom ustanovená za opatrovníka pre nesvojprávnu. Poukázali na znenie ust. § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka s tým, že podľa uznesenia Krajského súdu v Trenčíne pod sp.zn. 17CoP/21/2019 pokiaľ navrhovaný opatrovník s funkciou opatrovníka pre nesvojprávneho nesúhlasí a s výkonom opatrovníctva nesúhlasí ani ďalšia príbuzná osoba, nie je iná možnosť ako ustanoviť nesvojprávneho tzv. verejného opatrovníka v súlade s § 27 ods. 3 OZ. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia nemožno vyvodiť, že súd sa pokúšal osloviť iné osoby z okolia nesvojprávnej, ktoré by mohli byť schopné a ochotné túto funkciu vykonávať. Preto žiadali, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu na nové konanie a rozhodnutie.

4. K podanému odvolaniu sa písomne vyjadril navrhovateľ, pôvodný opatrovník E. O., ktorý uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie. Hlavným dôvodom, prečo sa rozhodol podať návrh bol jeho zhoršujúci sa zdravotný stav. K tejto skutočnosti doložil aj potrebné lekárskej správy, ktoré svedčia o tom, že jeho zdravotný stav sa vyvíja nepriaznivo. Ako osoba ťažko zdravotne postihnutá má problém sa v istých situáciách postarať sám o seba a nie to, aby mohol poskytnúť adekvátnu starostlivosť jeho matke z titulu opatrovníka. Preto o jeho návrhu na odvolanie z funkcie opatrovníka v zmysle príslušných zákonných ustanovení ani súd inak rozhodnúť nemohol. Trvá na tom, že podľa jeho názoru, obciam všeobecne prislúchajú nielen práva, ale aj povinnosti. Jednou z povinností je aj starať sa v rámci výkonu funkcie opatrovníka o občana, ktorý má v obci trvalý pobyt. Čo sa týka námietky obce X., že súd neskúmal možnosti ostatných členov rodiny, k tomuto uviedol, že jeho dve sestry a ani otec tieto možnosti nemajú z objektívnych príčin a ani nemajú záujem o ustanovenie do tejto funkcie. Otec je dlhodobo ťažko chorý s opatrovancom majú dlhodobo narušené medziludské vzťahy o čom ako listinný dôkaz predložil čestné prehlásenie otca vrátane lekárskej správy. Čo sa týka jeho súrodencov, staršia sestra Z. mala mladšiu sestru F. zverenú do náhradnej osobnej starostlivosti vzhľadom na skutočnosť, že matka sa správala neznesiteľne a hlboko narušila rodinné vzťahy svojou povahou medzi všetkými členmi rodiny. Sestra Z. má t.č. malé dieťa, žije dlhodobo v L. L., dokonca spolu v domácnosti s mladšou sestrou F., ktorá v K. študuje na vysokej škole a z ich strany nie je možné, aby bola ktorákoľvek z nich ustanovená do funkcie opatrovníka. Zároveň pripojil k vyjadreniu čestné prehlásenie sestier. Preto mal zato, že prvoinštančný súd správne posúdil skutkový stav a vydal uznesenie, ktorým ho odvolal z funkcie opatrovníka a do tejto funkcie ustanovil obec X..

5. Navrhovateľ zároveň k odvolaniu pripojil čestné prehlásenie Z. F., ktorá uviedla, že nie je spôsobilá vykonávať funkciu opatrovníka U. O. vzhľadom nato, že je t.č. na rodičovskej dovolenke, musí sa starať o svoje dieťa ako aj o mladšiu sestru F. O., ktorú v dobe jej neplnoletosti mala súdom zverenú do starostlivosti a ktorá dodnes býva s ňou, navštevuje vysokú školu, pričom jej pomáha so štúdiom. Nemá záujem o výkon tejto funkcie vzhľadom na trvalé rozvrátené vzťahy s touto osobou.

X. Katarína O. dcéra nesvojprávnej potvrdila, že nie je spôsobilá vykonávať funkciu opatrovníka vzhľadom k tomu, že je študentkou vysokej školy v K., štúdium je náročné, zaberá jej pomerne veľa času a študijné povinnosti jej nedovoľujú vykonávať úkony spojené s opatrovníctvom. Zároveň o výkon tejto funkcie nemá záujem vzhľadom na dlhoročné a trvalé nezhody s touto osobou.

7. Manžel nesvojprávnej S. O. prehlásil, že nie je spôsobilý vykonávať funkciu opatrovníka z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu a zároveň o túto funkciu nemá záujem z dôvodu dlhodobých vážnych nezhôd s touto osobou. K prehláseniu zároveň priložil potvrdenie neurologickej ambulancie potvrdzujúceho zdravotný stav a zároveň prepúšťaciu správu z neurochirurgickej kliniky UN Martin, z ktorej vyplýva, že bol hospitalizovaný v nemocnici v čase od 05.10. do 14.10.2021.

8. K podanému vyjadreniu sa vyjadrila obec X., ktorá poukázala na tú skutočnosť, že súd vykonal vo veci dokazovanie smerujúce k zisteniu, pre ktoré navrhovateľ, manžel, ani deti nemôžu vykonávať funkciu opatrovníka. Ako starostka obce má vedomosť, že v obci X. žije na trvalom pobyte brat U. O. E. P., pričom túto skutočnosť navrhovateľ zrejme neuviedol a nebolo zisťované, či by bol brat E. P. ochotný a spôsobilý vykonávať funkciu opatrovníka. Okrem toho starostka obce poukázala na tú skutočnosť, že je na dlhodobej PN, má problémy s chrbticou a s pohybom ako takým a na obecnom zostala pracovať jediná pracovníčka.

9. K podanému vyjadreniu sa opätovne vyjadril E. O. navrhovateľ, ktorý uviedol, že čo sa týka osoby brata p. U. O., p. E. P., tohto nenavrhol ustanoviť za opatrovníka vôbec z dôvodu dlhodobo narušených vzťahov medzi opatrovankyňou a jej bratom, ktoré trvajú už dlhé roky. Opätovne medzi nimi dochádzalo

k sporom ohľadom majetku, ale aj ohľadom osobných záležitostí. Ich vzťahy sú trvalo rozvrátené, vôbec spolu nekomunikujú, nezaujímajú sa jeden o druhého. Dokonca aj v prípade priaznivejších vzťahov by pán E. P. nebol vhodnou osobou opatrovníka, nakoľko by bol ovplyvnený minulými konfliktami a preto dôvodná obava, že by nerozhodoval objektívne v záujme opatrovníka. Vzhľadom nato, že z rodinných príbuzných, ani iných blízkych osôb nepozná osobu, ktorá by funkciu opatrovníka chcela vykonávať, bola by dôveryhodnou osobou od začiatku podania návrhu, bola preto navrhnutá obec X.. Prvoinštančný súd správne posúdil skutkový stav a na jeho základe vydal uznesenie, ktorým ho odvolal z funkcie opatrovníka a skutočnosť, že obec nemá dostatok personálneho substrátu, nemôže byť na ujmu jeho osobe, nakoľko aj on je PN a diagnóza pani starostky nemôže odôvodňovať zrušenie rozhodnutia. žiadal preto, aby odvolací súd prvoinštančné uznesenie súdu ako vecne správne potvrdil.

10. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 65 a § 66 CMP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 a contrario CSP) a dospel k záveru, že odvolanie obce nie je potrebné, a preto potrebné uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP.

11. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý v danom prípade nie je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol správne pokiaľ za opatrovníka nesvojprávnej ustanovil práve obec X..

12. Z obsahu spisu súdu prvej inštancie vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Prievidza zo dňa 15.08.2018 sp.zn. 13Ps/9/2017 - 94 súd obmedzil U. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. č. XX spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilá robiť rozhodnutia o svojom zdravotnom stave a zdravotnej starostlivosti a to najmä nie je spôsobilá odmietnuť zdravotnú starostlivosť. Súd ustanovil U. O. čiastočne obmedzenej spôsobilosti na právne úkony za opatrovníka E. O.. Výrokom III., IV., V. vymedzil jeho oprávnenia a povinnosti. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 21.08.2018. Z obsahu pripojeného spisu 13Ps/9/2017 a predovšetkým zo znaleckého posudku, ktorý bol vypracovaný pre účely tohto konania zároveň vyplýva, že U. O. trpí duševnou poruchou schizoafektívnou poruchou zmiešaného typu, pričom ide o duševné ochorenie trvalého charakteru s tým, že na toto ochorenie sa lieči od roku 2014. K zhoršeniu ochorenia dochádza pri nedodržiavaní liečebného režimu s tým, že bola preto viackrát nedobrovoľne hospitalizovaná na psychiatrických oddeleniach v L. a P.. V stave dekompenzácie ochorenia u nej dochádza k skreslenému vnímaniu, cíteniu, mysleniu a konaniu s celkovým osobnostným zlyhávaním v bežnom fungovaní.

13. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že podaním zo dňa 27.01.2021 kedy vec bola vedená na Okresnom súde Prievidza pod sp.zn. 8Ps/1/2021 požiadala nesvojprávna o navrátenie spôsobilosti na právne úkony. Pre účely tohto návrhu bol opätovne vypracovaný znalecký posudok, v ktorom sa konštatuje, že duševný stav posudzovanej sa od posledného znaleckého vyšetrenia v roku 2018 podstatnejšie nezmenil. Opakovane u nej dochádza k stavom zhoršenia ochorenia s potrebou neodkladnej hospitalizácie, pričom tieto nepriaznivé stavy sú podmienené nespoľahlivosťou a nedodržiavaním liečebného režimu pri chýbajúcom nadhľade na závažnosť svojho ochorenia. U posudzovanej nedošlo k zlepšeniu duševného stavu, ani k stavu dlhodobej sociálnej remisie ochorenia a to ani čiastočne. U posudzovanej je tu absencia nadhľadu na závažnosť jej ochorenia neschopnosť anticipácie poškodzovania si svojho zdravia pri porušovaní liečebného režimu, neschopnosť včas rozpoznať príznaky zhoršovania sa ochorenia a preto tu nie sú predpoklady pre úplné vrátenie spôsobilosti na právne úkony. Zároveň sa v spise nachádza potvrdenie psychiatrickej nemocnice v Hronovciach, z ktorého vyplýva, že U. O. bola hospitalizovaná v čase od 03.07. do 24.09.2021 pre zhoršenie zdravotného stavu a na ďalšie doliečenie, pričom v dôsledku týchto skutočností zobrala navrhovateľka späť návrh na vrátenie spôsobilosti na právne úkony a preto súd prvej inštancie v konečnom dôsledku konanie o vrátenie spôsobilosti na právne úkony zastavil.

14. Z obsahu pripojených čestných vyhlásení ako aj potvrdení o zdravotnom stave je zrejmé, že E. O. nemôže naďalej vykonávať funkciu opatrovníka pre zhoršenie jeho zdravotného stavu, pričom čo sa týka ďalších príbuzných manžel, ani jej ďalšie dve dcéry túto funkciu vykonávať nemôžu a nechcú vzhľadom na dlhodobo zhoršené vzájomné vzťahy medzi U. Čičmancovou a nimi a zároveň ako vyplýva z vyjadrenia navrhovateľa ani brat nesvojprávnej nemôže túto funkciu opatrovníka z rodinných dôvodov vykonávať. Rovnako z obsahu spisu vyplýva, že ďalšie príbuzné osoby, ktoré by mohli vykonávať túto funkciu opatrovníka nesvojprávnej nie sú.

15. Opatrovníctvo je inštitút, ktorý slúži na ochranu určitých skupín subjektov, resp. ich záujmom. Výkon opatrovníctva je viazaný na určitý účel a tam kde plní právnu ochrannú funkciu a predpoklady a dôvody pre jeho ustanovenie vyplývajú z hmotného práva hovoríme o hmotnoprávnom opatrovníkovi, ktorý vo všeobecnej rovine plní funkciu ochrany subjektov v hmotnoprávných vzťahoch. Zastúpenie fyzických osôb, ktoré nie sú spôsobilé na právne úkony vrátane maloletých osôb (§ 26, § 27 OZ) je obligatórne. Subjekt opatrovníka nemusí byť výlučne fyzická osoba. Z ust. § 27 ods. 3 OZ možno vyvodit' preferencie určitých subjektov a ich ustanovenie do tejto funkcie. Ide predovšetkým o príbuzných fyzickej osoby ak ich niet, tak inej vhodnej osoby. Pre naplnenie inštitútu opatrovníctva zo strany fyzickej osoby je potrebné, aby opatrovník s výkonom tejto funkcie súhlasil. Subsidiárne zákon počíta aj s možnosťou ustanovenia tzv. verejného opatrovníka - orgánu miestnej správy, prípadne jeho zariadenia, ak je oprávnené vystupovať svojím menom. K ustanoveniu verejného opatrovníka dochádza až v prípade, že súdu napriek úsiliu nepodarilo nájsť okruh príbuzných, či iných vhodných subjektov, žiadnu fyzickú osobu, ktorá by mohla vykonávať funkciu opatrovníka. Tzv. verejný opatrovník vykonáva svoju funkciu prostredníctvom svojich zamestnancov a v súlade s vymedzením úloh miestnej samosprávy. Nie je vylúčené, že v malých obciach pri výkone opatrovníctva nutná spolupráca s obcami väčšiny, resp. s mestom, kde je zverená táto agenda sociálnym pracovníkom. Ustanovenie orgánu miestnej správy za opatrovníka občania nie je viazané na jeho súhlas. Ustanovenie opatrovníka ako jeho odvolanie je upravené v Civilnom mimosporovom poriadku (§ 272 až 277 CMP).

16. Vzhľadom na uvedené sa odvolací súd stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie, na základe ktorých bolo návrhu navrhovateľa na odvolanie z funkcie opatrovníka a zmenu v osobe opatrovníka vyhovelé, pretože takýto postup je v súlade s ust. § 276 CMP. K námietkam odvolateľa, odvolací súd dopĺňa, že za opatrovníka nemôže byť ustanovená fyzická osoba bez jej súhlasu a teda i výkon opatrovníctva zo strany fyzickej osoby prichádza do úvahy iba vtedy, ak s touto funkciou ustanovený opatrovník počas doby jej výkonu súhlasí. Navrhovateľ podaným návrhom na zmenu opatrovníka vyjadril nesúhlas s vykonávaním funkcie opatrovníka vzhľadom na jeho objektívne preukázanú zdravotnú situáciu, pre ktorú už nemôže vykonávať riadne funkciu opatrovníka a preto s § 276 CMP, z ktorého vyplýva povinnosť súdu rozhodnúť o odvolaní opatrovníka vždy, keď o to požiadala, bolo potrebné tento jeho nesúhlas rešpektovať a z funkcie ho uvoľniť.

17. Je pravdou, že súd prvej inštancie v súvislosti s ustanovením nového opatrovníka mal zamerať svoje dokazovanie na vyhľadávanie príbuznej alebo inej fyzickej osoby, ktorá by mohla vykonávať funkciu opatrovníka. V súlade s ust. § 27 ods. 3 OZ by mali byť preferované najskôr príbuzné osoby, prípadne iné vhodné fyzické osoby, avšak nakoľko z obsahu celého spisového materiálu ako aj jednotlivých čestných prihlásení vyplýva, že žiadna fyzická osoba, ktorá by spĺňala predpoklady pre výkon funkcie opatrovníka a so svojím ustanovením do tejto funkcie by súhlasila. Za tejto skutkovej situácie potom mohol súd prvej inštancie dospieť len k tomu právnemu záveru, že je potrebné za opatrovníka ustanoviť orgán miestnej správy, ktorým je obec podľa miesta bydliska nesvojprávnej. Za opatrovníka preto bolo potrebné ustanoviť orgán miestnej správy obec, v ktorej má nesvojprávnou evidovanú svoj trvalý pobyt aj napriek nesúhlasu obce, pričom súhlas v tomto prípade nie je potrebný a nemá žiaden právny význam. Obec je povinná starať sa o svojich občanov a v tomto konkrétnom prípade, keďže nie je možné zabezpečiť žiadnu inú vhodnú fyzickú osobu je obec kompetentným subjektom, ktorý túto funkciu v rozsahu súdom vymedzených povinností zastupovať a spravovať majetok v bežných veciach môže a musí vykonávať a to prostredníctvom svojich zamestnancov. Z vyššie uvedených dôvodov dospel odvolací súd k záveru, že je uznesenie súdu prvej inštancie potrebné v zmysle § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správne potvrdiť.

18. O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

19. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0, jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde,

ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).